

El Consell de Coordinació Pedagògica de Barcelona: una plataforma de cooperació entre l'escola i les entitats ciutadanes

Antònia Hernández Balada
ahernandez@bulevard.bcn.es

Esteve Barandica i Pairet
ebarandica@bulevard.bcn.es

En aquest article és pretén presentar, l'experiència del Consell de Coordinació Pedagògica de Barcelona, un model de treball en xarxa entre les institucions i entitats ciutadanes i l'escola.

Una xarxa d'equipaments i institucions compromesa amb l'educació

L'escola, com a espai tancat i especialitzat en la transmissió formal del saber, s'està transformant a causa d'un seguit de canvis socials i econòmics. Les modificacions en el sistema productiu, l'augment de la complexitat social, la pèrdua de la funció primordial de l'escola com a transmissora d'informació i l'augment de les demandes educatives a l'escola contribueixen a aquest canvi.

L'escola necessita cooperar amb altres entitats, associacions o institucions per donar resposta a la tasca que la societat li encarrega. Això comporta un concepte ampli d'educació, amb la implicació de multiplicitat d'agents i d'escenaris. L'escola apareix com un agent educatiu més en el marc d'una societat que assumeix la seva responsabilitat educativa i alhora s'incrementa la diversitat d'escenaris de l'activitat escolar.

La ciutat és l'espai en el que es troben les institucions, els mitjans i els recursos educatius. És en aquest àmbit que, a més de la xarxa escolar, i entre d'altres, hi ha una xarxa d'equipaments i institucions que de forma intencionada assumeixen un compromís amb l'educació, encara que aquesta no sigui la seva principal o única funció. Per optimitzar la dimensió educadora de la ciutat, és necessari ampliar aquests recursos numèricament i diversificant-los i establir sistemes d'organització i coordinació d'institucions, programes i intervencions educatives.

Amb la finalitat d'articular i orientar el diàleg educatiu entre l'escola i la ciutat, en el curs 1988-1989 es va crear el Consell de Coordinació Pedagògica, impulsat per l'Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona.

El Consell de Coordinació Pedagògica

El Consell de Coordinació Pedagògica (CCP) aplega totes les àrees, instituts i serveis de l'Ajuntament de Barcelona, així com altres institucions públiques i gran part del consorcis, patronats, ONG i empreses privades que ofereixen activitats educatives a les escoles de la ciutat.

El Consell va començar les seves activitats, inicialment amb trobades de tècnics representants d'àrees de l'Ajuntament de Barcelona que oferien activitats als escolars de la ciutat, i va ser reconegut institucionalment mitjançant el Decret d'alcaldia de 26 de febrer de 1991. Aquest Consell es va crear amb la voluntat de l'Ajuntament de Barcelona de coordinar les entitats i institucions ciutadanes que oferien activitats educatives a les escoles, per tal d'optimitzar la ciutat com a agent educatiu i ampliar les possibilitats que els infants tenien d'aprendre d'aquesta. Des de la data de la seva creació, el nombre d'entitats d'aquest Consell, ha anat augmentant constantment, com també el nombre d'activitats escolars ofertes.

Evulció del Consell de Coordinació Pedagògica:
nombre d'entitats i oferta educativa

Curs	Entitats	Activitats
1990-1991	8	19
1991-1992	20	231
1992-1993	21	247
1993-1994	23	249
1994-1995	30	403
1995-1996	35	545
1996-1997	38	656
1997-1998	46	928
1998-1999	54	1.200
1999-2000	58	1.551
2000-2001	68	1.959
2001-2002	80	1.996
2002-2003	88	2.190
2003-2004	94	2.364
2004-2005	105	2.517
2005-2006	112	2.904

Quins objectius ha de compartir una plataforma de coordinació entre escola i territori?

La coordinació d'entitats i institucions ciutadanes que ofereixen activitats educatives a les escoles té com a objectiu fonamental concórrer a la tasca conjunta de l'educació de la ciutadania jove. A més, contribueix a donar ressò adequat a esdeveniments educatius ocasionals, generats des d'aquestes entitats o sorgides del teixit social.

Els més de 17 anys d'experiència compartida entre les entitats del Consell de Coordinació Pedagògica configuren una sèrie d'objectius fonamentals i que podem concretar en:

- Promoure la millora del coneixement mutu, el diàleg i el treball conjunt entre entitats ciutadanes i l'escola, per tal d'avançar des d'un model d'oferta educativa externa amb l'escola, a un en el qual aquesta passi d'usuària a col·laboradora.
- Facilitar la integració curricular de les ofertes educatives de les institucions ciutadanes.
- Dotar a la plataforma de coordinació escola-ciutat d'instruments d'autoavaluació per a la millora qualitativa de l'oferta educativa que es fa a les escoles.
- Crear canal de difusió unificats i coherents de les activitats de l'esmentada plataforma.
- Elaborar materials didàctics per facilitar la integració curricular de les activitats que les institucions ofereixen a les escoles.
- Generar activitats de formació permanent en l'àmbit del disseny, realització i avaluació de les activitats educatives dels tècnics i tècniques i gestors i gestores de les institucions ciutadanes.

De ben segur que se'n podrien afegir alguns altres, però pensem que aquests són els bàsics que ens permeten aconseguir que l'oferta d'activitats que arriba a les escoles sigui de màxima qualitat i que apropi, de manera real, la ciutat a l'escola.

Quines estratègies per aconseguir els objectius?

Les estratègies adoptades en la gestió del Consell de Coordinació Pedagògica han configurat un pòsit en l'Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona i que pot ser vàlid per d'altres plataformes de coordinació.

Una de les estratègies adoptades és la formació permanent del i de les professionals de les entitats ciutadanes que es realitzen per mitjà de xerrades, presentacions d'instal·lacions i recursos educatius, jornades, seminaris i grups de treball, l'elaboració conjunta de materials o propostes didàctiques entre varies institucions que tenen programes complementaris o interessos similars en un determinat tema.

Una altra, i que respon a l'objectiu de crear canals de difusió unificats i coherents, és la publicació del Programa d'Activitats Escolars. A més del de Barcelona, que ja té més de 15 anys d'existència, un important nombre d'ajuntaments de Catalunya també publiquen, any rera any, programes d'activitats ciutat i escola amb l'objectiu de fer arribar al professorat un instrument de planificació i informació.

El Programa d'Activitats Escolars del Consell de Coordinació Pedagògica (<http://www.bcn.es/imeb/program.htm>) pretén ser una eina en la que es concreti la màxima informació possible de l'oferta de les activitats ciutadanes. Amb el Programa es sistematitza la descripció de les activitats per a facilitar al professorat la tasca de triar les més adequades a la seva planificació educativa. Les activitats que s'ofereixen cobreixen un ampli espectre temàtic: música i arts escèniques, participació i cultura solidària, entorn natural i educació ambiental, cinema, arts plàstiques, educació per a la mobilitat, salut i prevenció de riscos, educació física, accés a la informació, empreses de servei, mitjans de comunicació, serveis municipals, transport públic, coneixement històric, ciència i tecnologia, etc. En aquest Programa, a més a més, es facilita la inscripció a les activitats, les formes de contacte previ entre l'escola i la institució i l'accés als materials i la documentació relacionada.

Amb l'objectiu d'agilitar la forma d'inscripció a les activitats existeix, des del curs 1995-1996, una aplicació telemàtica que permet la consulta del

Programa d'Activitats, obtenir els materials i propostes didàctiques i l'accés al sistema d'inscripció d'activitats per Internet.

Altres estratègies, menys significatives però no menys importants, són les que van sortint del treball constant i compartit, com per exemple la promoció d'experiències de col·laboració directes, entre escoles i entitats, en el disseny, desenvolupament i avaluació d'activitats educatives.

La igualtat d'oportunitats en l'accés a les activitats escolars del Consell de Coordinació Pedagògica

De vegades, el cost econòmic de les activitats dificulta la possibilitat de fer-les per part de grups d'alumnes en situació social desavantajosa i aquest es pot convertir en un factor discriminatori i contrari a la tan preuada igualtat d'oportunitats. L'escola ha de contribuir a la igualtat d'oportunitats de l'alumnat i a la compensació de les desigualtats socials i familiars.

És en aquest àmbit que podem considerar els recursos que, en forma de beques o accés gratuït a les activitats, diferents entitats del Consell de Coordinació Pedagògica lliuren als centres escolars. Algunes entitats, com per exemple els museus públics, faciliten l'entrada gratuïta a tots els grups escolars que s'acreditin. Les entitats privades, i algunes de públiques, del Consell, lliuren beques per a les activitats de pagament que ofereixen, perquè hi puguin accedir aquells grups escolars o alumnes individuals que, per la seva situació econòmica familiar, no podrien fer aquestes activitats. El nombre de beques i el nombre d'entitats que n'ofereixen creix any rere any. Es tracta d'una dimensió més de la coresponsabilització educativa d'aquestes entitats amb el sistema escolar. Aquesta contribució a la igualtat d'oportunitats té dues dimensions: l'accés als recursos educatius i l'educació per a l'accés als recursos ciutadans.

El sistema actual de beques de les entitats del Consell esdevé un estímul per a la realització de les activitats educatives d'aquestes entitats en les escoles que menys en fan i que, en general, estan situades en districtes amb sectors de població amb les condicions més desavantajoses de la ciutat.

Educar els nois i les noies per a la democràcia

La ciutat, com a construcció humana, és el paradigma del canvi i de la continuïtat, de la temporalitat, de la presència simultània de passats, presents i futurs possibles. La ciutat esdevé un poderós instrument per a educar als seus ciutadans i ciutadanes més joves.

La ciutat, a més, permet aprendre a practicar la democràcia practicant-la realment. És el territori i l'àmbit convivencial idoni per a l'exercici de la democràcia de proximitat, la democràcia que es planteja resoldre els problemes quotidians de la ciutadania allà on es produeixen i per part dels mateixos ciutadans i ciutadanes.

Les activitats escolars de les institucions públiques i les entitats privades del Consell de Coordinació Pedagògic contribueixen a la igualtat d'oportunitats entre els alumnes, ja que amplia i dimensiona la percepció de la realitat que tenen nens, nenes i joves en el marc familiar i escolar, i multiplica així les oportunitats d'aprenentatge de l'alumnat. Aquestes activitats escolars són també importants perquè recorden l'existència d'infants i joves en l'educació dels quals participa la societat mateixa. Aquesta oferta educativa se situa en el pla de l'ús didàctic de la ciutat, esborra els límits de l'espai escolar i converteix la ciutat en un aula.

Així doncs, podem dir que conèixer el que ofereix el territori, vol dir donar als nois i noies la capacitat d'actuar com ciutadà o ciutadana, tant de forma individual com col·lectiva, de manera autònoma, crítica i participativa. L'experiència del Consell de Coordinació Pedagògica posa de manifest que la participació activa de les entitats i institucions en el procés educatiu, capacita als nois i noies per poder participar democràticament, per tant podem afirmar que la interacció entre l'escola i la ciutat és necessària per l'educació democràtica de la nostra ciutadania jove.

Dades personals i professionals dels autors de l'article:

Antònia Hernández Balada

Cap del Servei de Promoció Educativa
Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona
Correu electrònic: ahernandez@bulevard.bcn.es

Esteve Barandica i Pairet

Programa de Coneixement de la Ciutat
Servei de Promoció Educativa
Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona
Correu electrònic: ebarandica@bulevard.bcn.es